

4

Kivikauden asuinpaikka Merikavian Lautjärven kunnassa.

[Kertomukseen kuuluu 1 kartta, 2 vaicokuvaa ja H. M. 6110.]

Satakunnan Museoon Porissa on kerääjä A. Winter useamman vuoden kuluessa tuonut ainakin puolituhatta kiviastetta Pohjoissatakunnan ja Eteläpohjanmaan rajoista. Viime vuonna oli hän toimittanut m. m. 3 kpl. juurinkiveä Merikavian Lautjärvestä, niistä 2 löydettyä Koitan talon Myllymaan torpan maasta, kolmas samaista perheestä mutta Honkajärven kylään kuuluvan Rantanen talon Kaitouviemen kivikkomaasta. Näistä löydetystä tiedon saatuani museonjohtaja M. Kauppiesta tein tiedustelun atkaa Lautjärven kunnalle.

Mainittu alue sijaitsee Merikavian pitäjän Koittiskulmalla, ja kulkee sen läpi se maantie Kuvaskaankaan kylästä Isojoelle. Sen läpi se pääsuunnassa N-S, alkuen Isojoen puolelta, virtaa vesistö, joka Tuorilan kylän kohdalla liittyy Sarvian jokeen. Vesistön pohjoisosassa ovat Koitta- ja Korpusen järvet, joista jokiinomainen laskee edelleen. Näiden vaiheilla kerätään löytöjä tavatun useampiakin. Pohjoisin niistä on Lautjärven jaakkalan taloon kuuluva Sivakki Perälän torppa rivon lähellä Isojoen rajaan, maantien varrella. Tässä on W vieträvälä rinteenä asuinrakennuksen ympärillä olevista savi-kivikkopelloista, joilta vedet nevojen kautta virtaavat Koittaanjokeen, aikanaan löydetty useita vaajoja ja reikäkivien kappaleita, mitkä olivat joutuneet kadoksiin. Peittoa viimeksi laajennettiin n. 19 v. sitte oli vielä löydetty 2 isoa ehjettä reikäkiveä. Toinen oli sidottu kissanpojan kauleen kun se oli upotettu järveen, toinen oli talleissa ja unastiin sen [H. M. 6110: 1]

Edellisestä paikasta n. 3 km. etelään päin on Koivajärven
etelä- ja kaakkoispuolella n. s. Koivajärven, Koivajärven-
tä lähtevän lyhyen puron varsilla olleet asutuskeskukset. Hise-
joessa, siinä missä se lähtee järvestä on jivedä laaksoissa
jokunen vuosi sitte tällaisessa tuntuu näkyvien katiskun-
ponjia. Ne olivat olleet hyvin vanhoja, sillä yllä oli ol-
lut kivikeros ja sen alle oli otettu vielä 2 hyvää lapion-
pistosta hiedan läpi. Katiskalepät olivat olleet mäntyä,
1 à 1½ tuumaa lapinmitaten. Ne olivat olleet aivan kuin
uusia, mutta ilman vaikutuksesta tuntuivat ne kappaleiksi.
Muiden yläpuolella olevien kivien joukossa oli tavattu usei-
ta reikäkiviä, ainakin 4-5 kappaletta, jotka oli annettu kos-
ki-insinööri, joka kivinen kaksiteräinen kiviase y. m. Ran-
nalla oli vielä suuri tahkokivi punaista kiveä, myrkyk-
keinen, minkä sursin tien vieressä olevan kauppaostitorpan
vierustalle. Koski-insinöörin toimista oli kosken korkeus las-
kettu n. 10 v. sitte.

Tämän kohdan seutuvilla on useita löytöjä tavattu
pellon alta, nim. 1) Paikasta W tai SW n. 100-200 m. Koivajär-
ven kosken viereisestä pellosta, josta isännän ilmoituk-
sen mukaan oli tavattu 25 v. sitte tahkokivi, jaehinlives
ja 2-3 reikäkiveä. Tallella oli enää vain yksi luonastavai-
teräase (H. M. 6110:2). 2) Kohta järven suusta tien oikealla
puolen karkeasta somerosta Porin museoon viety jaehin-
kivi. Paikalta on kalaiselle, Säräisniemen Niinisjärven
suuresti muistuttavalle Koivajärven matkaa n. 50 m.
3) Jaakkolan talon pädystä olevasta karkeasorisesta
hietakuopasta "viikateen stikka". Paikka on SSE suunnasta
edellisestä pari kiven heittoa. 4) Johan Välimäen eli Mattsonin
torpan tonttimaalta, joka on Jaakkolan talosta n. ¼ km. S,
on myös löytö. "Hiski-Ore"-niminen mies on löytänyt sieltä
n. 2 korttelin syvästä peittoa tehdessään ehän, sittemmin
rikkilöydyn, koristepintaisen savastian. - Tämä tonttima-
la on pialloin pelloksi raivattava alue, anviosta n. 2000^m
(50 x 25 sylvä), jonka anviomääräinen tutkiminen vaatisi
125 päivätyötä à 2 mk. Se olisi tutkittava, se kun on
hietapeiraista, ja jo pelloksi raivatun alueen sanotaan
sisältäneen mustia kiviä. 5) Myllymäki.

Myllymäen alue kartotettiin. Se on Koivajärveä SW noin 300 m, sijaiten joen vasemmalla puolella. Maa vietiä joelle päin ja on korkein rakennusten kohdalla, laskeen taakse navetan toiseen puoleen. Itään päin nousee se vielä kartassa näkyvän aidan toiselle puolellekin. — Peittoa on pieniä kiviä sekaantama hiettaa. Joen ranta-alue on enttäin liivistä, ja oikkin n. 2 m. leveyttä joen pohjana ennen sekoisien perkaamista. — Tästä alueesta on usein löytöjä tavattu etenkin sen joen puoleisten perunavarokojen muista mutia paikoitellen ylempään peitosarvosta. Maassa oli havaittu erilaisia kivitatomakvia ja palaneita kiviä. Löydöt, jotka eivät olleet sisältäneet saviastioita, olivat olleet etupäässä reikäkiviä.

Kartotustyön yhteydessä kaivattiin kolmesta eri kohdasta. Alue I, sijaitsee saunan ja joen välissä, suuruudeltaan 3 x 3 m. Maa oli pinnalta jokseenkin tasaisista, ehkä hieman notkaka. Turve poistettiin n. 10 cm. vahvuudelta. Sen alla oli keitasta hiettaa n. 30 cm. à 45 cm. vahvuudelta. Tämän alla alkoi savi. Pitkin viivaa E-D, etenkin E puoleisessa päässä oli hietta selvästi liikutettua, tammaväristä kulttuurikerrosta, jossa oli hielenkipinäitä. Kulttuurikerros oli aivan kiveästä ja ulottui 55-60 cm. syväälle. — Tästä joelle päin oli maassa suuria kiviä, osaksi maaperäisiä, osaksi liikutettuja. (Kivien asemaa ks. kesäpäiväkirjasta!) — Kulttuurikerroksen vahvuus täällä oli N-päässä hyvin ohut, hiettaa oli 25 cm. vahvuudelta ja sen alla oli hyvin kova tiilisavi. S-päässä sen sijaan ulottui tuhkanvärinen ja hielijyväsillä kylästyttömaa 60 cm. syväälle. Löydöksi ei ollut. — Kun kulttuurikerros kumminkin oli ihan ilmäinen, ja kun toiselta puoleen vesi vieläkin keväisin tulvaa tämän seudun yli, täytynee katsoa muinaista asutusta tyyppiseksi ranta-asutukseksi.

Alue II oli kesätopon sarassa, 2 x 1,50 m. Peito oli kumminkin tässä tehty pohjamaahan asti viedäänä, eikä nyt mitään entisen kulttuurin merkkejä enää näkynyt.

Alue III, torpan alueen NE kulmassa, S viettävässä rinneessä, 2,50 x 1,50 m. laaja. Maan pinta oli tasainen, rekohtuunut. Keitainen, aika kivinen hietakerros, jossa löytyi

vain yksi hülensininen, oli n. 30 cm. vahva. Sen alla alkoi koskematon savikerros.

Koivunjäven asumalestokukkesta virtaa joki n. 3 km. päässä olevaan Lahnajäven, jonka länsipuolella on se Rantamaen Karkoniemen kivikkonäki, josta Satamuseon museo on löytöjä tullut. Karkoniemi on allun $\frac{1}{2}$ km. pitkä ja n. 100 m. leveä suoniemekke, jonka kärki on kalliota, ja joka paikoitellen muuallakin on vuoripohjaista. Maan pinta on aikamoista kivikkoa, jossa hiettaa on varsin vähä.

Myöskin Lautjäven Haju Mattilan talon Penttömaan torpan riihen nurkalla olevasta hietakuopasta, joka ylempää on vaaleata pehmeätä hiettaa, alemmaa karkeata, oli n. 20 v. sitte löytynyt ulonvaaja, joka oli muuttu arkangelitainee. Rinne viehää itään ja sen alla ovat kovat kottikat, letot ja korpi-suot. Esineitä, jotka olivat alle 2 jalkaa syvässä, oli olut, paita, taitua, ainakin 2 reikäkiveä.

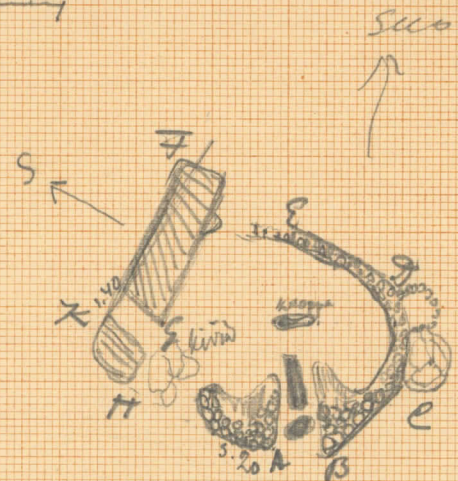
Lopuksi mainittakoon että Lautjäven kulmalla on yhden kiukaankin. Niitä on Aitasalon talon maalla olevassa Raunioniemessä ja toisessa saarensa Heitonneerassa, ta-
lostä n. 2 km NNW. Suurempi kiivas kuuluu olevan n. 6 x 6 x 1½ m. Lähellä olevassa Vähäraunioniemessä on myös yhden kiukaan porja. Myös itse Aitasalon talon rakennuksen kohdalla oli sellainen, mutta se oli purettu taloa rakentaessa 60-70 v. sitte. - Vedet näiltäkin kunnista virtaavat koid-
traaseen, nyt pohjoispuolella Aitasaltoa.

Heikinjössä 8/8 1912

A. M. Taalgre

10m 10m

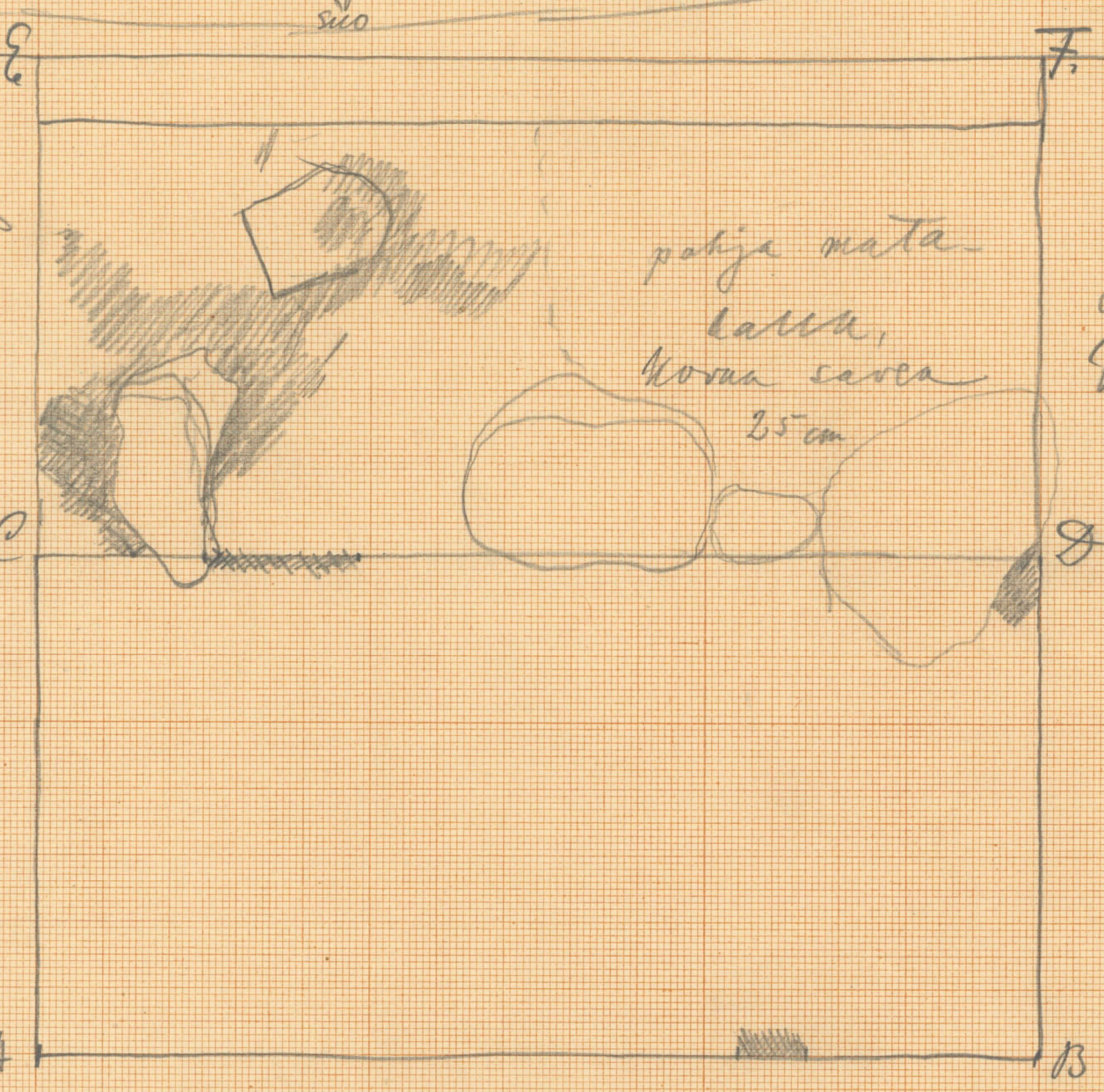
Meikarvia. "Huilanmätänmaa"

→ suo

↓ suo

↑ joki

pakke mätä
 kalla,
 kovan saven
 25 cm

Alue I

Meikarvia
 Laattjärvi
 Meijunäki
 vit. isoa
 kasvaa

↓ joki

20 cm
 10m 1 m.

Merikarvia

Lautjärvi, Koittaankoski L. 131
2455

Hidenkivas I L. 131
2457

Koittaanjärvi L. 131
2456

Hidenkivas X L. 131
2458

A. M. Tallgren 1912.